

Hoofdstuk 3 Beleidsvoorschriften Het Plein Zutphen/Lochem

Bijstandsnormen

Een inwoner heeft recht op bijstand als voldaan is aan een aantal voorwaarden. Eén van die voorwaarden is dat het eigen inkomen niet hoger is dan de bijstandsnorm. De bijstandsnorm is het bedrag, dat de inwoner aan bijstand kan ontvangen als hij geen inkomen heeft en verder aan alle voorwaarden voldoet. Dit hoofdstuk gaat over bijstandsnormen. Het gaat om de vraag welke bijstandsnormen er zijn en wat de hoogte daarvan is. Ook worden verschillende woonsituaties en leefvormen behandeld, omdat dat belangrijk is voor het bepalen van de *juiste* bijstandsnorm.

Inhoudsopgave

3.1 Bijstandsnormen	2
3.2 Hoofdverblijf	2
3.3 Leefvormen	3
3.3.1 Alleenstaande	3
3.3.2 Alleenstaande ouder	3
3.3.2.1 Norm alleenstaande ouder	4
3.3.3 Gezamenlijke huishouding	4
3.3.4 Co-ouderschap	5
3.3.5 Niet rechthebbende partner	6
3.4 Woonvormen	6
3.4.1 Alleenwonenden	6
3.4.2 Kostendelersnorm	6
3.4.3 Verlaging in verband met woonsituatie	9
3.4.4 Personen in een inrichting.....	9
3.4.4.1 Normen voor personen in inrichtingen	10
3.5 Jongerennormen	10
3.6 Normen voor pensioengerechtigden	10
3.7 Wettelijke basis	11

3.1 Bijstandsnormen

Er bestaan verschillende bijstandsnormen. De bijstandsnorm is namelijk afhankelijk van de situatie van de klant. In de volgende paragrafen wordt uitgelegd hoe die bijstandsnormen worden bepaald. De Participatiewet kent een aantal vastgestelde bijstandsnormen. De hoogte van de toepasselijke norm is in de eerste plaats afhankelijk van leeftijd, maar ook van de woonsituatie en de leefsituatie (gezinssamenstelling).

De Participatiewet kent de volgende normen:

- jongerennormen 18 t/m 20 jaar (Artikel 20 Participatiewet);
- normen 21 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd (Artikel 21 Participatiewet);
- normen pensioengerechtigden (Artikel 22 Participatiewet);
- kostendelersnorm (art. 19a en 22a Participatiewet);
- normen voor mensen in een inrichting (Artikel 23 Participatiewet).

Per leeftijdsgroep zijn er verschillende bijstandsnormen. Die zijn afhankelijk van de gezinssituatie:

- een alleenstaande/alleenstaande ouder;
- gehuwden.

Alle bijstandsnormen zijn inclusief vakantietoeslag. Maandelijks reserveert Het Plein ongeveer 5% van de uitkering voor vakantiegeld. Het Plein betaalt het gereserveerde vakantiegeld uit in juni, of als de bijstand wordt beëindigd.

Hieronder wordt toegelicht wat de woonsituatie betekent voor de bijstandsnormen en op welke manier de verschillende leefvormen doorwerken in de bijstandsnormen.

Voor een overzicht van alle bijstandsnormen zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/06/15/normenbrief-1-juli-2017>.

3.2 Hoofdverblijf

Voor de bijstandverlening is bepalend waar de belanghebbende zijn hoofdverblijf heeft. De gemeente waar dat hoofdverblijf zich bevindt, is de gemeente die de bijstand verleent. In Nederland is iedereen verplicht zich bij de Basisregistratie Personen (BRP) van zijn woonplaats in te schrijven op het adres waar hij daadwerkelijk woont. Uitgangspunt van het "hoofdverblijf" is: feitelijk verblijf = woonplaats = adres in BRP.

Voor de hoogte van de bijstandsnorm is het aantal huisgenoten belangrijk. De zgn. *kostendelersnorm* kan dan van toepassing zijn (zie par. 3.4.2). Ook daarvoor geldt dat de registratie BRP leidend is. Zodra een klant een bijstandsuitkering aanvraagt, gaat Het Plein uit van het aantal personen dat volgens BRP op dat adres staat ingeschreven. Als er twijfel bestaat over het juiste aantal personen, dan kan uitgegaan worden van de feitelijke situatie, als dit voldoende aannemelijk is gemaakt door de klant. Dit kan bijvoorbeeld door overlegging van bewijs van uitschrijving, maar ook door het instemmen met een huisbezoek. Uiteindelijk is het nog steeds aan de klant om de BRP-registratie in overeenstemming te brengen met de feitelijke situatie.

Tijdelijk verblijf elders

Bij een kortdurend tijdelijk verblijf van enkele dagen of weken op een ander adres dan het BRP-adres, wijzigt het hoofdverblijf niet. Dit heeft dus geen gevolgen voor de toepasselijke bijstandsnorm. Bij twijfel of er sprake is van een *kortdurend* tijdelijk verblijf moet de klant contact opnemen met Het Plein.

3.3 Leefvormen

Voor de hoogte van de bijstand is de leefvorm van belang. Er wordt rekening gehouden met drie groepen:

- een alleenstaande;
- een alleenstaande ouder;
- gehuwden.

3.3.1 Alleenstaande

Een alleenstaande is iemand, die niet gehuwd is of een gemeenschappelijke huishouding met een ander heeft (samenwoning) én die geen minderjarig kind heeft, waarvoor hij de volledige zorg draagt en die ten laste van hem komt. Onder een alleenstaande wordt ook verstaan: iemand die met een meerderjarige bloedverwant in de eerste graad een gezamenlijke huishouding voert (samenwoont). Iemand is ook een alleenstaande als hij/zij samenwoont met een bloedverwant in de tweede graad en er in die relatie geen zorgbehoefte is. Zie verder par. 3.3.3.

3.3.2 Alleenstaande ouder

Een alleenstaande ouder is iemand, die niet gehuwd is of samenwoont en die een minderjarig kind heeft, waarvoor hij de volledige zorg draagt en die ten laste van hem/haar komt.

Volledige zorg

Voor de vraag of een alleenstaande de *volledige zorg* heeft over kind, is bepalend of hij feitelijk optreedt als hoofd van een eenoudergezin. Een klant die beslisbevoegd is over zijn kind en verzorging biedt bij ziekte, en het kind van en naar zijn activiteiten vervoert, heeft de volledige zorg voor zijn kind.

Wel/niet ten laste komend kind

Een *ten laste komend kind* is een minderjarig kind dat financieel ten laste van de ouder komt en voor wie de alleenstaande ouder aanspraak kan maken op kinderbijslag. Als de ouder geen recht op kinderbijslag heeft, is het kind niet ten laste komend. Een kind dat financieel ten laste van de ouder komt maar in het buitenland woont, geldt voor de Participatiewet niet als een ten laste komend kind. Het moet gaan om een in Nederland woonachtig eigen kind, geadopteerd kind of stiefkind.

Uitzonderingen op definitie van ten laste komend kind

Als de ouder nog geen kinderbijslag krijgt, omdat het kind nog maar kort in Nederland woont en dus in de 'wachttijd' zit, dan is dit kind wel ten laste komend.

In een enkel geval woont een kind in bij iemand die geen ouder is, maar wel kinderbijslag ontvangt voor het kind. Bijvoorbeeld een grootouder die een kind opvoedt en verzorgt als ware het een eigen kind. Strikt genomen betreft het geen ouder-kindrelatie in de zin van de Participatiewet. Maar waar de Algemene kinderbijslagwet de verzorgende persoon gelijkstelt met een ouder, is er in het algemeen ook aanleiding om dit te doen bij de uitvoering van de Participatiewet.

De Algemene Kinderbijslagwet is aangepast om voortijdig schoolverlaten te bestrijden. Ouders kunnen de kinderbijslag verliezen als hun 16- en 17-jarige kinderen geen onderwijs volgen, terwijl ze ook geen startkwalificatie hebben (MBO2-, HAVO-, VWO-diploma). In dat geval wordt toch aangenomen, dat het kind een ten laste komend kind blijft.

3.3.2.1 Norm alleenstaande ouder

De aparte norm voor alleenstaande ouders is gewijzigd in alle sociale regelingen, waaronder ook de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ. Vanaf 1 januari 2015 is de norm voor alleenstaande ouders gelijk aan de norm voor een alleenstaande.

Omdat alleenstaande ouders in het algemeen hogere kosten maken dan alleenstaanden kunnen alleenstaande ouders aanspraak maken op een aanvulling in het kindgebonden budget. Het kindgebonden budget wordt door de Belastingdienst aan gezinnen verstrekt en is een bijdrage in de kosten voor kinderen tot 18 jaar. De hoogte van het kindgebonden budget is afhankelijk van het inkomen, het aantal kinderen en de leeftijd van de ouder(s). Speciaal voor alleenstaande ouders komt daar een aanvulling bovenop, de zgn. alleenstaande-ouderkop. Belangrijke voorwaarde is wel dat deze personen geen toeslagpartner hebben. De Belastingdienst beoordeelt dat.

In de Participatiewet is het begrip 'alleenstaande ouder' van belang voor o.a. ontheffingen van verplichtingen, maar ook voor de vermogensvrijlating of de inkomstenvrijlating voor alleenstaande ouders.

3.3.3 Gezamenlijke huishouding

De Participatiewet spreekt van een gezamenlijke huishouding als klanten hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en zij bovendien zorg dragen voor elkaar. De zorg voor elkaar kan bestaan uit het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding of uit iets anders. Bij een aanvraag of een wijziging in de bijstandsverlening, wordt beoordeeld of er sprake is van een gezamenlijke huishouding. Het is niet van belang of de partners van gelijk of verschillend geslacht zijn. Ook de aard van hun relatie doet niet ter zake. Het doet er dus niet toe of de samenwoning puur uit economische motieven plaatsvindt of dat er al dan niet een liefdesrelatie is.

Voorbeelden waaruit zorg voor elkaar kan blijken zijn: het delen van een kledingkast, het gezamenlijk doen van boodschappen of het samen op vakantie gaan. Een echte LAT-relatie is geen gezamenlijke huishouding, omdat bij een LAT-relatie de partners een verschillend hoofdverblijf hebben.

De Participatiewet beschouwt ongehuwde klanten die met een ander een gezamenlijke huishouding voeren als *gehuwd*, behalve als het om bloedverwanten in de eerste graad gaat (ouder-kind) of om bloedverwanten in de 2e graad bij wie sprake is van een *zorgrelatie* (broers/zussen, grootouders/kleinkinderen). Ook degene die duurzaam (blijvend) gescheiden leeft van de persoon met wie hij gehuwd is, wordt als ongehuwd beschouwd.

Registratie als gezamenlijke huishouding

Als klanten in een officiële registratie staan geregistreerd als gezamenlijke huishouding ziet de Participatiewet dat ook zo. In het 'Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding' staat waar klanten geregistreerd kunnen staan als gezamenlijke huishouding:

- bij andere uitkeringen;
- zorgverzekering;
- huurtoeslag;
- vreemdelingenwet.

Bij een registratie als gezamenlijke huishouding wordt het volgende nagegaan:

- bestaat de registratie bij de aanvraag om bijstand?
- vindt de registratie plaats tijdens de verlening van bijstand?
- is de relatie in een periode van twee jaar voorafgaand aan de aanvraag om bijstand op enig moment als een gezamenlijke huishouding geregistreerd?

Als één van die situaties zich voordoet, is sprake van een gezamenlijke huishouding.

Onweerlegbaar rechtsvermoeden

Soms is zonder meer sprake van een gezamenlijke huishouding. Dat wordt een 'onweerlegbaar rechtsvermoeden' genoemd. Dat betekent dat de wet aan de klant geen gelegenheid biedt voor het leveren van tegenbewijs. Kortom: de gezamenlijke huishouding staat wettelijk vast, en verder onderzoek is niet nodig.

Een gezamenlijke huishouding staat zonder meer vast als de klanten hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en aan één of meer van de volgende voorwaarden voldoen:

- zij zijn met elkaar gehuwd of zijn op enig moment in de twee jaar voorafgaand aan de bijstandsaanvraag met elkaar gehuwd geweest;
- zij zijn de afgelopen twee jaar als gehuwden aangemerkt;
- uit hun relatie is een kind geboren, of het kind is binnen die relatie erkend; er is geen sprake van onweerlegbaar rechtsvermoeden als het kind in het buitenland woont.
- zij hebben zich wederzijds verplicht tot een bijdrage aan de huishouding door een samenlevingscontract;
- zij zijn op grond van een bepaalde registratie als een gezamenlijke huishouding aan te merken (zie boven).

3.3.3.1 Bloedverwanten in eerste en tweede graad

Definitie van bloedverwanten

Eerstegraads bloedverwanten zijn ouder en (biologisch of geadopteerd) kind, een meerderjarig stiefkind of een meerderjarig voormalig pleegkind van de ongehuwde. Tweedegraads bloedverwanten zijn broer-zus, of grootouder-kleinkind.

Eerstegraads bloedverwanten

Voor de Participatiewet worden bloedverwanten in de eerste graad *nooit* gezien als een gezamenlijke huishouding. Zij worden beschouwd als alleenstaande of alleenstaande ouder.

Tweedegraads bloedverwanten

Bij bloedverwanten in de tweede graad die op hetzelfde adres wonen zal vaak sprake zijn van een gezamenlijke huishouding. Het moet echter wel aan de hand van de feitelijke situatie vastgesteld worden. Bloedverwanten in de tweede graad die een gezamenlijke huishouding voeren, waarbij één van beiden zorg nodig heeft, definieert de Participatiewet als alleenstaanden of alleenstaande ouders. Er wordt dan gezegd dat er sprake is van een *zorgbehoefte*.

Van een zorgbehoefte op grond van de Participatiewet is sprake indien de betrokkene aanspraak zou kunnen maken op plaatsing in een Wlz-instelling, zoals een verpleeg- of verzorgingshuis, maar daar van heeft afgezien of op een wachtlijst daarvoor is geplaatst. Daarnaast is sprake van zorgbehoefte als de betrokkenen vanwege ziekte of een of meer stoornissen van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard blijvend niet in staat is een eigen huishouding te voeren, omdat hij is aangewezen op intensieve zorg van anderen.

3.3.4 Co-ouderschap

Het begrip co-ouder of gezamenlijk ouderlijk gezag bestaat niet in de Participatiewet. Een co-ouder is geen alleenstaande ouder, omdat hij niet de *volledige* zorg voor een of meer minderjarige eigen kinderen heeft. Als een co-ouder kinderbijslag ontvangt, is de co-ouder ook geen alleenstaande. Voor de hoogte van de bijstandsnorm die de co-ouder zal ontvangen, is dit echter geen probleem omdat de norm voor een alleenstaande ouder net zo hoog is als de norm voor een alleenstaande.

3.3.5 Niet rechthebbende partner

Een *niet-rechthebbende partner* is een partner, die uitgesloten is van bijstand. Dat is van belang voor de hoogte van de bijstandsuitkering van de wel rechthebbende partner. De gevolgen zijn als volgt:

- Niet-rechthebbende partner zonder kostendelers: Als een van de partners in een gezamenlijke huishouding geen recht heeft op algemene bijstand dan krijgt de ander 50% van de van toepassing zijnde gehuwdennorm.
- Niet-rechthebbende partner met kostendelers: Als een van de partners geen recht heeft op algemene bijstand, dan heeft de andere partner recht op een uitkering, maar wel volgens de kostendelersnorm. De niet-rechthebbende partner kan op zijn beurt ook weer een kostendeler zijn. Dat is afhankelijk van de omstandigheden (bijv. als studerende niet, maar iemand die werkloos is weer wel. Zie verder par. 3.4.2)

Met het inkomen van de niet-rechthebbende partner wordt rekening gehouden, als de som van het bijstandsbedrag van de rechthebbende plus het inkomen van de niet-rechthebbende, meer bedraagt dan de bijstandsnorm voor het echtpaar, die zou gelden als de partner wel recht op bijstand had (al dan niet met kostendeler).

3.4 Woonvormen

Naast de leeftijd en de leefvorm is ook de woonvorm van belang voor de hoogte van de bijstandsuitkering. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen:

- mensen die alleen wonen, en
- kostendelers

3.4.1 Alleenwonenden

Iemand woont alleen, als er geen andere meerderjarige persoon op hetzelfde adres zijn hoofdverblijf heeft. Voor de betekenis van 'hoofdverblijf', zie par. 3.2. Voor de bijstandsnormen voor alleenwonende bijstandsgerechtigden, zie

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/06/15/normenbrief-1-juli-2017>

3.4.2 Kostendelersnorm

De kostendelersnorm is de toepasselijke norm voor personen die met andere meerderjarige personen in dezelfde woning hun hoofdverblijf hebben. De gedachte achter de kostendelersnorm is dat meerdere personen in een woning een aantal woonkosten kunnen delen, zoals de huur, of energiekosten e.d. Het individuele recht voor één persoon is daarom afhankelijk gemaakt van het totaal aantal bewoners in de woning. In de kern komt de werking van de kostendelersnorm erop neer: "hoe meer bewoners in de woning, hoe lager het recht op bijstand per persoon."

De hoogte van uitkering wordt vastgesteld aan de hand van de formule zoals deze in artikel 22a Participatiewet vermeld staat.

$$\frac{(40\% + A \times 30\%)}{A} \times B$$

Hierbij zijn de volgende twee variabelen van belang:

1. het aantal (relevante) meerderjarige medebewoners (=A); en

2. de rekennorm, oftewel de gehuwdennorm van de verschillende leeftijdscategorieën (=B).

Simpelweg betekent dit, dat voor elke extra persoon in de woning, het totale recht op bijstand van alle bewoners op het adres met 30% van de betreffende gehuwdennorm stijgt, als alle bewoners recht zouden hebben op bijstand. Vervolgens moet dit totaalrecht op bijstand gedeeld worden door het totaal aantal relevante bewoners (inclusief de klant en evt. partner) op het adres. De uitkomst is het individuele bijstandsrecht per persoon.

De hoogte van de uitkering is o.a. afhankelijk van het aantal meerderjarige medebewoners. In de wet is een aantal groepen medebewoners uitgezonderd. Deze personen tellen dan *niet mee* voor de berekening van de hoogte van de uitkering. Dat zijn:

1. personen jonger dan 21 jaar;
2. bewoners die een onderlinge commerciële relatie hebben;
3. personen die afzonderlijk een commerciële relatie hebben met een derde;
4. personen die zijn aan te merken als studerende.

3.4.2.1 Uitzondering 1: personen jonger dan 21 jaar

Personen jonger dan 21 jaar zijn uitgezonderd van de kostdelersnorm. De ouder(s) zijn in principe nog onderhoudsplichtig voor deze jongeren. Deze uitzondering werkt door in twee richtingen:

- als personen jonger dan 21 jaar aanspraak maken op bijstand, dan is op hen de jongerennorm van toepassing; ongeacht het aantal bewoners op hetzelfde adres. Zie par. 3.5
- personen jonger dan 21 jaar – hoewel meerderjarig – tellen niet mee als relevante bewoners op hetzelfde adres, als de hoogte van de uitkering van andere medebewoners moet worden vastgesteld volgens de kostdelersnorm..

3.4.2.2 Uitzondering 2: commerciële relatie tussen bewoners onderling

Wanneer tussen twee personen die op hetzelfde adres wonen, sprake is van een commerciële relatie, dan is de kostdelersnorm niet van toepassing. Hiermee wordt bedoeld de onderlinge relatie tussen onderhuurder/onderverhuurder en kostganger/kostgever. De wet geeft een aantal voorwaarden mee, wanneer er wel of juist niet sprake kan zijn van een dergelijke onderlinge relatie. Van een commerciële relatie is sprake tussen personen, die:

- in dezelfde woning hun hoofdverblijf hebben,
- geen bloed- of aanverwanten in de eerste of tweede graad zijn van elkaar, en die
- op basis van een schriftelijke overeenkomst,
- een commerciële onderhuurprijs zijn overeengekomen

Deze vier voorwaarden worden hieronder kort besproken.

Voorwaarde 1: Geen commerciële relatie bij eerste of tweedegraads bloed- of aanverwanten

De wetgever heeft uitgesloten dat tussen personen die zijn aan te merken als eerste- of tweedegraads aan- of bloedverwanten een commerciële relatie kan bestaan. Dit betekent bijvoorbeeld dat klanten geen commerciële relatie kunnen hebben met een ouder of met een broer of zus.

Voorwaarde 2: Schriftelijke overeenkomst

Als verschillende personen een afspraak hebben gemaakt over het onder(ver)huren van woonruimte, dan is het gebruikelijk dat dit op papier staat, in een huur- of kostgeldovereenkomst. Hierin staat vermeld wat de personen hebben afgesproken, zoals tegen welke maandelijkse prijs een deel van de woonruimte beschikbaar wordt gesteld.

Voorwaarde 3: Commerciële prijs

Hiermee wordt bedoeld een prijs die in het maatschappelijk en economisch verkeer gebruikelijk is. De overeengekomen (onder)huurprijs mag geen 'vriendenprijsje' zijn. Bij twijfel of de prijs te laag is voor de gehuurde ruimte, kan altijd de huurprijscheck worden geraadpleegd. Zie: <https://www.huurcommissie.nl/webformulieren/onderwerpen/huurprijs-en-punten/huurprijscheck-en-puntentelling/huurprijscheck-onzelfstandige-woonruimte/>.

In Zutphen en Lochem worden geen grensbedragen gehanteerd om te bepalen of er sprake is van een commerciële prijs. Dit is gedaan omdat de prijs die gebruikelijk is in het maatschappelijk en economisch verkeer, afhankelijk is van meerdere factoren zoals oppervlakte van te huren ruimte, gebruik gemeenschappelijke ruimten/voorzieningen, locatie, e.d. Het Plein beoordeelt per geval of er sprake is van commerciële huur/kostgeld.

Voorwaarde 4: Bewijzen van betaling commerciële prijs

Het Plein kan de klant vragen om aan te tonen dat de (onder)huurprijs of het kostgeld feitelijk is betaald, door betalingsbewijzen te overleggen. De vorm van de betalingsbewijzen doet niet ter zake. Dat kunnen bank- of giroafschriften zijn, maar ook kwitanties, of elke andere vorm waaruit blijkt dat de (onder)huurprijs of het kostgeld is betaald.

3.4.2.3 Uitzondering 3: alle bewoners hebben een commerciële relatie met een derde

Ook de volgende groep is uitgezonderd van de kostdelersnorm: alle personen die hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en die afzonderlijk of gezamenlijk een commerciële relatie hebben met een verhurende derde die niet in dezelfde woning woont. Daarbij zijn ook de hierboven genoemde criteria van toepassing: de aanwezigheid van een schriftelijke overeenkomst en een commerciële prijs (zie par. 3.4.2.2). Onder een schriftelijke overeenkomst valt ook een zogenaamde woon-/zorgovereenkomst met een instelling voor maatschappelijke opvang.

3.4.2.4 Uitzondering 4: studenten

De laatste groep personen die niet meetelt als medebewoner bij de kostdelersnorm, zijn studenten. Het maakt daarbij niet uit of de studerende inwonend (bij ouders) of uitwonend (op kamers) is. Hiervoor is gekozen om te stimuleren dat jongeren door middel van studie en opleiding een zo hoog mogelijke kwalificatie behalen en zodoende hun arbeidsmarktkansen verhogen. Zonder deze uitzondering zou het moeten delen van kosten met huisgenoten (consequentie van de kostdelersnorm) de student mogelijk belemmeren om te studeren.

In de wet is bepaald dat een medebewoner op drie manieren als studerende wordt aangemerkt:

- aanspraak op studiefinanciering (WSF 2000)
- aanspraak tegemoetkoming hoofdstuk 4 WTOS
- volgen van beroepsbegeleidende leerweg (BBL)
- een vergelijkbaar soort onderwijs of beroepsopleiding als hierboven genoemd volgt buiten Nederland, mits voor 30 jarige leeftijd gestart met dit onderwijs.

Voor de eerstgenoemde groep gaat het om studenten die:

- studiefinanciering daadwerkelijk ontvangen;
- reeds zijn begonnen met een opleiding, maar nog geen aanspraak kunnen maken op studiefinanciering (bijv. MBO studenten die voor hun 18e zijn begonnen met een opleiding);
- de studiefinanciering kunnen ontvangen maar er geen gebruik van maken;
- hun opleiding voortzetten terwijl zij geen studiefinanciering meer ontvangen, omdat de maximale termijn daarvan bereikt is.

3.4.3 Verlaging in verband met woonsituatie

Als een bijstandsgerechtigde klant een onderhuurder of kostganger in huis heeft genomen, en er is sprake van een commerciële relatie, dan is de kostdelersnorm *niet* van toepassing. Wel moeten de inkomsten uit onderhuur of kostgeld in mindering worden gebracht op de uitkering. Voor iedere onderhuurder of kostganger geldt, dat de bijstandsnorm wordt verlaagd met 10% van de bijstandsnorm die geldt voor gehuwden.

Bij drie of meer onderhuurders/kostgangers, is er sprake van bedrijfsmatige verhuur. Dat leidt ertoe dat de uitkering beëindigd moet worden.

Als een bijstandsgerechtigde klant in een woning woont waaraan geen woonlasten zijn verbonden, wordt de uitkering verlaagd met 10% van de gehuwdennorm. Er zijn geen woonlasten als er geen huur of hypotheek hoeft te worden betaald.

Ook als iemand geen woonruimte heeft (dakloze), dan wordt de bijstandsuitkering verlaagd met 10% van de gehuwdennorm.

3.4.4 Personen in een inrichting

Als iemand in een instelling zit, valt hij onder de norm voor personen opgenomen in een inrichting. Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/06/15/normenbrief-1-juli-2017> voor het overzicht van de bijstandsnormen.

Het begrip inrichting

Artikel 1 van de Participatiewet rekent twee soorten instellingen tot het begrip inrichting:

- 1^e: Instellingen die louter gericht zijn op verzorging en verpleging;
- 2^e: Instellingen die slaapgelegenheid bieden en de mogelijkheid van hulpverlening of begeleiding hebben gedurende meer dan de helft van ieder etmaal.

Wel als inrichting te beschouwen

Alle instellingen die gericht zijn op verzorging en verpleging zijn te beschouwen als inrichtingen. Dit blijkt ook uit de financiering van deze instellingen vanuit de Wlz-middelen (Wet langdurige zorg). Voorbeelden hiervan zijn alle algemene en psychiatrische ziekenhuizen, verpleeg- en bejaardentehuizen.

Niet als inrichting te beschouwen

Instellingen die gericht zijn op het bieden van (tijdelijke) woonvoorzieningen worden niet beschouwd als een inrichting. Voorbeelden hiervan zijn de dak- en thuislozenopvang, Blijf-van-mijn-lijf-huizen (Vrouwenopvang) en begeleid wonen projecten.

Bij opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen, zoals bijvoorbeeld sociale pensions, beperkt de voorziening zich veelal tot het bieden van slaapgelegenheid. Er is in de regel geen of in beperkte mate begeleiding en hulpverlening. Instellingen voor maatschappelijke opvang zoals sociale pensions, internaten enz. zijn geen inrichtingen.

Blijf-van-mijn-lijfhuisen worden beschouwd als woonvoorzieningen, waarbij de gebruik(st)er voor de toepassing van deze wet als zelfstandig wonend wordt beschouwd. Ook de projecten voor begeleid wonen voldoen niet aan de definitie van het begrip inrichting, omdat deze projecten bedoeld zijn als woonvoorziening met een zeer beperkte mogelijkheid tot begeleiding.

Ook als inrichting te beschouwen

Instellingen die zich kenbaar maken als begeleid-wonenproject, maar meer dan de helft van ieder etmaal begeleiding of hulpverlening beschikbaar hebben worden wel als inrichting beschouwd (beschermd wonen). Dit blijkt ook uit de financiering van deze instellingen vanuit de Wlz-middelen. Ook RIBW-instellingen die worden gefinancierd vanuit de Wet langdurige zorg worden als inrichting beschouwd.

3.4.4.1 Normen voor personen in inrichtingen

Er zijn twee normen voor personen in een inrichting:

- norm voor alleenstaanden en alleenstaande ouders;
- norm voor gehuwden.

De normen zijn niet afhankelijk van de leeftijd. De regeling over kostendelers is niet van toepassing op deze normen. Als van een echtpaar één persoon in een inrichting verblijft, wordt de gehuwdennorm vastgesteld door de bedragen, die elk als alleenstaande zou krijgen, bij elkaar op te tellen.

De bijstand in een inrichting is bedoeld voor persoonlijke uitgaven. Van oudsher heet dat zak- en kleedgeld, of Persoonlijke Toelage. Van deze uitkering gaan ook reserveringen en aflossingen af. Ook een persoonlijke toelage is voor de fiscus een belaste uitkering. Het Plein betaalt net als voor overige bijstandsuitkeringen loonbelasting over de verstrekte bijstand.

Mensen in een Wlz-instelling betalen ook premie voor een basisverzekering. Dat is geregeld in de Zorgverzekeringswet die per 1 januari 2006 is ingevoerd. Omdat de zorgtoeslag de gestegen premie onvoldoende compenseert, zijn de normen voor zak- en kleedgeld extra verhoogd.

Aanpassing van de norm

Als een opname (naar verwachting) korter duurt dan drie maanden wordt de norm niet omgezet naar die voor personen in een inrichting.

Aanvullende bijzondere bijstand voor algemene kosten

Mensen in inrichtingen kunnen naast hun bestaande bijstandsuitkering bijzondere bijstand aanvragen als er sprake is van bijzondere, extra kosten, die niet uit het zak- en kleedgeld betaald kunnen worden. Dat geldt vooral voor reiskosten, weekendverlof, en het aanhouden van een woning.

3.5 Jongerennormen

Voor jongeren van 18 tot en met 20 jaar gelden speciale –lage- bijstandsnormen. Achterliggende gedachte is, dat in principe de ouders nog onderhoudsplichtig zijn voor deze jongeren. Daarom zijn de bijstandsnormen voor deze groep lager dan voor oudere bijstandsgerechtigden. Voor deze normen, zie het overzicht op

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/06/15/normenbrief-1-juli-2017>.

Het kan voorkomen dat jongeren geen beroep kunnen doen op de ouders voor financiële ondersteuning. In dat geval kan soms aanvullende bijzondere bijstand worden verstrekt. Zie par. 3.8 van Hoofdstuk 9 over het Armoedebeleid.

3.6 Normen voor pensioengerechtigden

Inwoners, die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en onvoldoende financiële middelen hebben, kunnen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) een aanvraag indienen voor een aanvullende inkomensondersteuning (aio-uitkering). Zie www.svb.nl. Ze hebben geen recht op een

bijstandsuitkering. Wel kunnen ze bij Het Plein terecht voor bijzondere bijstand en andere inkomensvoorzieningen uit het armoedebeleid.

3.7 Wettelijke basis

De beleidsvoorschriften in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de Participatiewet.

Meer concreet:

Thema	Artikelen
Definitie: gehuwden/gezamenlijke huishouding	3 Participatiewet
Definitie: alleenstaanden/alleenstaande ouders	4 Participatiewet
Definitie: inrichting	1 Participatiewet
Definitie: bijstandsnorm	5 Participatiewet
Jongerennormen 18 t/m 20 jaar	20 Participatiewet
Normen 21 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd	21 Participatiewet
Kostendelersnorm	9a en 22a Participatiewet
Normen voor mensen in inrichting	23 Participatiewet
Normen voor pensioengerechtigden	22 Participatiewet
Verlaging bijstandsnorm i.v.m. ontbrekende woonlasten/bijstandsnorm voor dak- en thuislozen	27 Participatiewet
Normen voor niet-rechthebbende partner	24 Participatiewet